

บทที่ 1

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อส่งเสริมกิจกรรมชุมชนนางเลิ้ง กรุงเทพมหานคร จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการข้อมูลชุมชน การใช้อินเทอร์เน็ตในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเป็นที่นิยมใช้อย่างแพร่หลาย เนื่องจากช่วยให้ข่าวสาร กิจกรรมต่างๆ เผยแพร่ไปได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังพัฒนาให้เป็นระบบสารสนเทศที่ประกอบด้วย ฐานข้อมูลต่างๆ ทำให้ค้นหาข้อมูลต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว และเป็นเว็บไซต์ ทำให้เข้าชมได้ง่าย จากสถานที่ต่างๆ ที่อินเทอร์เน็ตเข้าถึงได้อีกด้วย

- 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
- 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 1.3 ขอบเขตของการวิจัย
- 1.4 นิยามคำศัพท์
- 1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรุงเทพมหานคร มีประชากรทั้งสิ้น 5,701,394 คน (สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง, 31 ธ.ค. 2554) เป็นหน่วยราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีพื้นที่ประมาณ 1,500 ตารางกิโลเมตร แบ่งหน่วยการปกครองออกเป็น 50 เขต โดยสภาพพื้นที่แต่ละเขตมีความแตกต่างกัน ซึ่งเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เป็นเขตชั้นในที่มีความเจริญสูง และมีประชากรทั้งสิ้น 52,481 คน (สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง, 31 ธ.ค. 2554)

ชุมชนนางเลิ้งเป็นชุมชนเก่าแก่แห่งหนึ่งของพระนคร เดิมมีฐานะเป็นอำเภอ แต่ปัจจุบันรวมเข้าด้วยกันกับเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เหลือเพียงชื่อชุมชนเท่านั้น พื้นที่ปัจจุบันอยู่ในแขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และแขวงสวนจิตรลดา เขตดุสิต ทิศเหนือจรดถนนพิษณุโลก ทิศตะวันออกจรดถนนหลานหลวง ทิศตะวันตกจรดถนนราชดำเนินนอกและทิศใต้จรดถนนจักรพรรดิพงษ์

ชุมชนนางเลิ้ง หรือชุมชนตลาดนางเลิ้ง ตั้งอยู่ในเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร เดิมมีฐานะเป็นอำเภอนางเลิ้ง ในปี พ.ศ. 2460 ได้ถูกยุบรวมเข้ากับอำเภอป้อมปราบศัตรูพ่าย เป็นชุมชนเก่าแก่ ที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน ตลาดนางเลิ้ง ตั้งอยู่บนถนนนครสวรรค์ เป็นตลาดบกแห่งแรกของประเทศไทย ที่มีชื่อเสียงด้านอาหารคาวหวานและขนมโบราณที่มีชื่อเสียง เช่น ไข่

กรอกปลาแฉม สาขุไต้หมู ขนมหาเย็บ ห่อหมก ข้าวเกรียบปากหม้อ เป็ดย่าง บะหมี่ ข้าวเหนียวสังขยา ขนมหีบปูน ขนมหอดไต้ ฯลฯ ตลาดนางเลิ้งก่อตั้งในสมัยรัชกาลที่ 5 และเปิดเป็นทางการเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2443 โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีเปิด

ตลาดนางเลิ้ง เดิมมีชื่อเรียกว่า “บ้านสนามควาย” ก่อนจะเรียกว่า “อีเลิ้ง” ตามชื่อตุ่มชนิดหนึ่งของชาวมอญ ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “นางเลิ้ง” ในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม นัยว่า เพื่อความสุภาพตามธรรมเนียมนิยมในยุค “เชื้อผู้นำ พันภัย”

ภาพที่ 1-1 ตลาดนางเลิ้งและ โรงภาพยนตร์เฉลิมธานี

ในสมัยก่อนชาวบางกอกนิยมเดินทางเฉพาะทางน้ำ จึงไม่มีตลาดบกตั้งเป็นหลักแหล่งเพราะชาวบ้านนิยมพายเรือนำของในสวนมาขายเองตามสองฝั่งคลอง ตลาดนางเลิ้ง จึงเป็นตลาดบกแห่งแรกที่เปิดให้บริการในสมัยรัชกาลที่ 5 ในปี พ.ศ. 2443 และวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2555 ตลาดนางเลิ้งมีอายุครบ 112 ปี ย่างเข้า 113 ปี ในย่านนางเลิ้งนี้นับว่าเป็นศูนย์รวมความบันเทิงใจกลางกรุง เพราะเป็นที่ตั้งของ ราชตฤณมัยสมาคม (สนามม้านางเลิ้ง) โรงภาพยนตร์ศาลาเฉลิมธานี ซึ่งชาวบ้านเรียกกันติดปากว่า “โรงหนังนางเลิ้ง” โรงภาพยนตร์แห่งนี้เป็นอาคารไม้สองชั้น เปิดฉายภาพยนตร์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2461 สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 6 จึงมีอายุเก่าแก่กว่า 80 ปี เคยจุจำนวนคนดูได้มากถึง 300 – 400 คน ภายหลัง เหลือผู้ดูเพียงไม่ถึง 10 คน จึงต้องเลิกฉายไปเมื่อปี พ.ศ. 2536 ปัจจุบันเป็นเพียงโกดังเก็บของ

ตั้งแต่ครั้งหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการก่อสร้างอาคารพาณิชย์บริเวณ 2 ฟังถนนนครสวรรค์ มากขึ้น เมื่อเกิดแหล่งชุมชน ตลาดนางเลิ้ง อาคารพาณิชย์ เหล่านี้ จึงเป็นที่ตั้งของร้านค้าเครื่องอุปโภคบริโภค ที่มีชื่อเสียงหลายร้านมาจนปัจจุบัน ด้านหลังอาคารพาณิชย์ก็เกิดเป็นชุมชน รวมทั้งมีโรงหญิงนคร โสเกณีหรือบ้าน โคมเขียวเกิดขึ้นบริเวณตรอกสะพานยาววัดแคนางเลิ้งด้วย

นอกจากนี้ ยังได้เกิดสถานพยาบาล ที่ทันสมัยขึ้น คือ โรงพยาบาลมิชชั่น และเกิดสถานศึกษาขึ้นหลายแห่ง เช่น สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพัฒนวิชาการพระนคร ซึ่งประชาชนทั่วไปรู้จักในนาม "พันธัชพระนคร" ซึ่งเป็นสถานศึกษาด้านวิชาชีพพัฒนวิชาการอันเก่าแก่และมีชื่อเสียงมาแต่อดีต ปัจจุบันได้ยกฐานะขึ้นเป็น คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ศูนย์พัฒนวิชาการพระนคร ตั้งอยู่บริเวณวังสน หรือวังนางเลิ้ง ซึ่งเป็นวังของพระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ชาวชุมชนนางเลิ้งเรียกพระองค์ว่า “เสด็จเตี้ย” ทรงเป็นที่รักเคารพเทิดทูน ของทุกๆ คน และทรงเป็นพระบิดาแห่งราชนาวีไทย อีกด้วย นอกจากนี้ยังมี โรงเรียนราชวินิตมัธยม ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานกำเนิด เมื่อ พ.ศ. 2520 ตั้งอยู่ตรงข้ามกับ “พัฒนวิชาการพระนคร”

สมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ยุบอำเภอสามยอดรวมกับอำเภอบ่อปราชญ์ศตวรรษ พ.ศ. 2460 ให้ยุบอำเภอนางเลิ้ง ถนนหลานหลวง (หน้าโรงแรมราชศุภมิตร) ตำบลโสมนัส ต่อมา พ.ศ. 2514 ได้ย้ายอำเภอบ่อปราชญ์ศตวรรษ จากถนนหลานหลวง ไปอยู่ที่ เลขที่ 50 ถนนสุภมิตร แขวงวัดโสมนัส และเปลี่ยนจากอำเภอ เป็นเขตบ่อปราชญ์ศตวรรษ ที่มีพื้นที่การปกครองแบ่งเป็น 5 แขวง คือ แขวงบ่อปราชญ์ แขวงวัดเทพศิรินทร์ แขวงคลองมหานาค แขวงบ้านบาตร แขวงวัดโสมนัส และมีชุมชนในเขตบ่อปราชญ์ศตวรรษ 16 ชุมชน ได้แก่

- ชุมชน วัดโสมนัส ตั้งอยู่ถนนกรุงเกษม ติดวัดโสมนัสวรวิหาร แขวงวัดโสมนัส
- ชุมชน สุภนิมิต 1 ติดกับตลาดนางเลิ้ง บริเวณซอยนางเลิ้ง 1 แขวงวัดโสมนัส
- ชุมชน สุภนิมิต 2 ติดกับตลาดนางเลิ้ง เขตบ่อปราชญ์ศตวรรษ
- ชุมชน วัดสุนทรธรรมทาน ถนนพะเนียง แขวงวัดโสมนัส
- ชุมชน จักรพรรดิพงษ์ ถนนจักรพรรดิพงษ์ แขวงวัดโสมนัส
- ชุมชน สิตาราม ตั้งอยู่ระหว่างถนนจักรพรรดิพงษ์ กับ วัดสิตาราม แขวงคลองมหานาค
- ชุมชน หลังศูนย์การค้าวรจักร ตั้งอยู่ที่ถนนศูนย์การค้าวรจักร (ตรงข้ามวัดสระเกศฯ)
- ชุมชน มัสยิดมหานาค ตั้งอยู่หลังมัสยิดมหานาค ใกล้ตลาดโป้เบ๊ แขวงคลองมหานาค
- ชุมชน ดำรงรักษ์ ตั้งอยู่ถนนดำรงรักษ์ ใกล้กรมประชาสัมพันธ์ แขวงคลองมหานาค
- ชุมชน วุฒิชัย ตั้งอยู่ถนนดำรงรักษ์ ติดกับกรมประชาสัมพันธ์ แขวงคลองมหานาค
- ชุมชน วัดสระเกศ ตั้งอยู่ในซอยคลองถมวัดสระเกศ แขวงบ้านบาตร
- ชุมชน บ้านบาตร ตั้งอยู่ในซอยบ้านบาตร แขวงบ้านบาตร
- ชุมชน บ้านดอกไม้ ตั้งอยู่หลังตลาดวรจักร ซอยบ้านดอกไม้ แขวงบ้านบาตร
- ชุมชน วังแดง ตั้งอยู่ตรอกหิรัญ ตรงข้ามคลองถม
- ชุมชน ตรอกมะขาม ตั้งอยู่ถนนสันติไมตรี วงเวียน 22 กรกฎาคม แขวงเทพศิรินทร์

ในปัจจุบัน แม้ ชุมชนนางเลิ้ง จะแยกออกเป็น ชุมชนศุภนิมิต 1 และ ชุมชนศุภนิมิต 2 แต่ชุมชนนางเลิ้ง ยังเป็นชื่อที่เรียกขานกันในย่านนางเลิ้ง และยังคงเป็นชุมชนที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ มีสถานที่สำคัญทั้งของราชการและเอกชนตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก ควรแก่การศึกษา และการอนุรักษ์สืบไป แต่ยังไม่มีการประชาสัมพันธ์ถึงคุณค่าของชุมชนให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง มีเพียงการแนะนำร้านอาหาร ร้านขนม หรือรู้จักสนามม้านางเลิ้ง (ราชตฤณมัยสมาคม) ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรมอันทรงคุณค่า ที่ควรเผยแพร่ไปทั่วโลก ยังไม่มีการดำเนินการพัฒนาทั้งระบบฐานข้อมูลและการเผยแพร่อย่างเป็นระบบ

เทคโนโลยีสารสนเทศ ในปัจจุบันได้ก้าวหน้าไปมาก เป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิตของผู้คน เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม เป็นส่วนสำคัญในการเผยแพร่ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา วิสาหกิจชุมชน รวมถึง องค์ความรู้ต่าง ๆ ให้กว้างไกล การนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ส่งเสริมกิจกรรมชุมชน จะทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักกว้างขวางยิ่งขึ้น และเป็นการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ของชุมชนให้คงอยู่ สามารถสืบค้นได้ต่อไปในภายหน้า

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อส่งเสริมกิจกรรมชุมชน ทัศนศึกษา ชุมชนนางเลิ้ง กรุงเทพมหานคร ที่มีประสิทธิภาพ
- 1.2.2 เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลสำหรับชุมชน
- 1.2.3 สามารถเพิ่ม ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ค้นหา ข้อมูลได้รวดเร็ว และถูกต้อง
- 1.2.4 สามารถเผยแพร่กิจกรรมของชุมชนให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นผ่านเว็บไซต์

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

- 1.3.1 พัฒนาระบบด้วยเว็บเบส ที่สามารถจัดการฐานข้อมูลและเว็บไซต์ได้
- 1.3.2 ข้อมูลในการพัฒนาระบบ จำกัดในส่วนชุมชนนางเลิ้ง เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร
- 1.3.3 ประชากร คือ ประชาชนในเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย จำนวน 52,481 คน (สำนักทะเบียนราษฎร์ : 2554)
- 1.3.4 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรในชุมชนนางเลิ้ง เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย วิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน เพื่อทำการทดสอบระบบ

1.4 นิยามคำศัพท์

- 1.4.1 องค์ความรู้ชุมชน คือ ข้อมูลที่สำคัญของชุมชน เป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นในอดีต ซึ่งมีประวัติความเป็นและมีการสืบทอดข้อมูลเหล่านั้นมาจนถึงปัจจุบัน ข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมาเผยแพร่ ถือเป็นองค์ความรู้ เพื่อเป็นวิทยาทานให้กับบุคคลที่สนใจ
- 1.4.2 Administrator คือ ผู้ที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการข้อมูลบนเว็บไซต์และมีสิทธิ์ในการควบคุมดูแลการใช้งานของผู้ใช้ระบบทั้งหมด เช่น การอัปโหลด (Upload) ข้อมูล การลบ (Delete) ข้อมูล การแก้ไข (Update) ข้อมูลภายในเว็บไซต์ เรียกกันทั่วไปว่า ผู้ดูแลระบบ
- 1.4.3 CMS (Content Management System) คือ ระบบที่นำมาช่วยในการสร้างและบริหารเว็บไซต์สำเร็จรูป เพื่อช่วยลดทรัพยากรในการพัฒนา (Development) บริหาร (Management) เว็บไซต์ ในเรื่องของกำลังคน ระยะเวลาและงบประมาณที่ใช้ในการสร้าง การควบคุมดูแลเว็บไซต์ โดยส่วนใหญ่จะนำเอาภาษาสคริปต์ (Script Languages) ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้ ปัจจุบันซอฟต์แวร์ที่ใช้สร้าง CMS มีหลากหลาย เช่น PostNuke, PHP-Nuke, Mambo, eNvolution, MD-Pro, XOOPs, OpenCMS, Plone, JBoss, Drupal เป็นต้น
- 1.4.4 เครื่องเซิร์ฟเวอร์ (Server) คือ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ติดตั้งโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ทำหน้าที่ให้บริการข้อมูล ในรูปแบบของสื่อผสมผ่านระบบเครือข่าย โดยสามารถแสดงผลผ่านโปรแกรมอินเทอร์เน็ตเบราว์เซอร์ คอมพิวเตอร์ที่ทำหน้าที่เป็น Server นั้น จะใช้เครื่องระดับ PC (Personal Computer) ไปจนถึงซูเปอร์คอมพิวเตอร์ ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปริมาณของข้อมูล ความซับซ้อนของงาน ตลอดจนระยะทาง Server มีหน้าที่สนับสนุนคอมพิวเตอร์ในเครือข่าย การเก็บข้อมูลจำนวนมาก และ โปรแกรมประยุกต์ต่างๆ แล้วส่งป้อนให้แก่ลูกข่ายตามความต้องการของแต่ละ Client

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.5.1 เว็บไซต์ชุมชนนางเลิ้ง เป็นที่แพร่หลาย ช่วยให้นางเลิ้งเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปอย่างเป็นระบบ
- 1.5.2 ชุมชนอื่นๆ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางเผยแพร่กิจกรรมของชุมชนได้
- 1.5.3 เป็นแนวทางให้เขตอื่นๆ ได้นำไปใช้บริหารจัดการชุมชน